

FGU

Prøvevejledning for motor og mekanik

Indhold

1. Indledning	2
2. Faglig dokumentation/afsluttende standpunkt	2
Faglig dokumentation	2
Afsluttende standpunktsbedømmelse	3
3. Afsluttende prøve	6
Prøvens fokus	6
Rammerne for prøven	7
3.1 Eksaminationsgrundlag	7
3.2 Bedømmelsesgrundlag	9
3.3 Bedømmelseskriterier	10
4. Eksempler på prøver	12
4.1 Eksempel på en praktisk prøve på én arbejdsdag	12
4.2 Eksempel på en portfolioprøve	12
Bilag: Guide til god praksis ved prøveafholdelse i faget	15

1. Indledning

Denne vejledning udfolder, forklarer og eksemplificerer nogle af bestemmelserne om prøverne i FGU-fagbilaget for motor og mekanik, men vejledningen indfører ikke nye bindende krav. Vejledningen udfolder hermed fagbilagets afsnit 4.2 *Faglig dokumentation/afsluttende standpunkt* og afsnit 4.3 *Afsluttende prøve*.

2. Faglig dokumentation/afsluttende standpunkt

Faglig dokumentation

Den faglige dokumentation spiller en væsentlig rolle i undervisningen – både i forbindelse med den løbende evaluering og vejledning af eleven og i forbindelse med afslutningen af undervisningen, hvis elevens standpunkt her skal bedømmes. Dokumentationen er en del af bedømmelsesgrundlaget både for den løbende evaluering og for det afsluttende standpunkt.

Faglig dokumentation i motor og mekanik

Den faglige dokumentation i motor og mekanik vil typisk omfatte fx:

- Fotos af produktioner (fra start til slut)
- Videoer
- Notesbog
- Arbejdsportfolio
- Opgavebeskrivelser og to-do-lister.

De nærmere krav til og rammer for den faglige dokumentation fastsættes og beskrives på institutionsniveau. Når institutionen (lederen/lærerne) vælger dokumentationsform, skal der ud over faglige hensyn også tages hensyn til elevens evner og muligheder for at dokumentere sin læring og sit arbejde. Læreren må derfor differentiere i forhold til det konkrete arbejde, som eleven udfører, og i forhold til hvad eleven kan præstere. Det er ligeledes vigtigt at arbejde med progression i dokumentationen, så eleven løbende afprøver forskellige dokumentationsformer og gradvis øger kompleksiteten og korrektheden i dokumentationen, så elevens evne til at udforme dokumentationen ud fra de krav, der stilles til form og indhold, gradvis øges.

Afsluttende standpunktsbedømmelse

Eleven skal have en standpunktsbedømmelse, hvis eleven afslutter det faglige tema på FGU-niveau 1 eller FGU-niveau 2. Standpunktsbedømmelsen resulterer i vurderingen bestået/ikke bestået.

Den afsluttende standpunktsbedømmelse er en absolut bedømmelse, der skal vise elevens aktuelle standpunkt målt i forhold til undervisningens mål. Bedømmelsen af en elev må ikke foregå ved en sammenligning med de øvrige elevers kunnen.

Dokumentationen skal bidrage til bedømmelse af elevens standpunkt ved afslutningen af et niveau, men udgør ikke hele bedømmelsesgrundlaget. Motor og mekanik indeholder mål, som omhandler arbejdsprocesser, planlægning, sikkerhed, miljøbevidsthed, ressourcebevidsthed, økonomisk sans, samarbejde, kreativitet og selvstændighed. Den type mål skal også inddrages i bedømmelsen, selvom de primært kommer til udtryk og bedst kan bedømmes i forbindelse med den daglige undervisning og de arbejds- og læreprocesser, som eleven gennemfører.

Der kan også være undervisningsmål – som eleven er blevet undervist ud fra i starten af uddannelsesforløbet – der ligeledes skal inddrages i den afsluttende bedømmelse. Det kan være et fagligt indhold/en faglig disciplin, som er planlagt i første del af undervisningen. Hvis der fx er arbejdet med servicetjek på en bil, olieskift, hjulskift eller montering af dæk på fælg, og disse emner ikke indgår senere i forløbet, skal elevens præstation i forbindelse med dem indgå i bedømmelsen.

Men det er vigtigt at være opmærksom på, at man ikke på denne måde utilsigtet kommer til at bedømme eleven ud fra de kompetencer, som eleven havde i begyndelsen af undervisningen, da standpunktsbedømmelsen altid skal afspejle elevens kompetencer på bedømmelsestidspunktet.

Elevens dokumentation vil således sjældent kunne danne grundlag for bedømmelsen af alle de mål, som motor og mekanik omfatter. Derfor skal der tages højde for motor og mekaniks forskelligartede kompetencer og konkret tages stilling til, hvordan bedømmelsen skal foregå. I den forbindelse er det afgørende at tage stilling til konkrete bedømmelseskriterier, som angiver, hvad der lægges vægt på i bedømmelsen.

De overordnede bedømmelseskriterier for standpunktsbedømmelsen, som de fremgår af fagbilaget for motor og mekanik, ses i tekstboksen nedenfor.

Bedømmelseskriterier på FGU-niveau 1 og FGU-niveau 2

Ved standpunktsbedømmelsen lægges der vægt på, at eleven:

FGU-niveau 1:

- Kan anvende de mest grundlæggende fagudtryk i relevante sammenhænge
- Har grundlæggende kendskab til de mest basale arbejdsmetoder, materialer og sikkerhedsforanstaltninger
- Kan anvende forskellige grundlæggende arbejdsmetoder på et basalt niveau
- Kan udarbejde simple produkter eller dele af produkter med en acceptabel kvalitet
- Kan medvirke til produktion/service gennem simple arbejdsprocesser og på baggrund af supervision.

FGU-niveau 2:

- Kan anvende korrekte fagudtryk i relevante sammenhænge
- Kan redegøre for forskellige basale arbejdsmetoder, materialer og sikkerhedsforanstaltninger inden for fagområdet
- Kan anvende forskellige grundlæggende arbejdsmetoder til løsning af enkle opgaver under overholdelse af relevante forskrifter
- Kan udarbejde produkter eller dele af produkter af en nogenlunde kvalitet og kan diskutere resultaterne af sit arbejde, herunder komme med forslag til forbedringer og korrektioner
- Kan med begyndende selvstændighed tage ansvar for arbejdsprocesser (herunder gruppearbejde) til produktion/service.

De overordnede bedømmelseskriterier vil ofte skulle konkretiseres på den enkelte institution ud fra den kontekst, som motor og mekanik indgår i, så eleven og læreren ved, præcis hvad der lægges vægt på ved bedømmelsen. Eksempelvis kan bedømmelseskriterierne variere, alt efter om undervisningen består af arbejde på en øvemotor eller arbejde i et motorrum.

Bedømmelseskriterier er i sin enkelthed det, man lægger vægt på ved en bedømmelse, men det er altid vigtigt, at læreren bruger sin professionelle faglighed til at vurdere elevens samlede kompetencer inden for det faglige tema, når der gives en bedømmelse.

Nedenfor gives eksempler på, hvordan nogle af ovenstående bedømmelseskriterier kan konkretiseres yderligere.

FGU-niveau 1 – Konkretisering af udvalgte bedømmelseskriterier

Kriterier	Konkretisering
Eleven kan anvende de mest grundlæggende fagudtryk i relevante sammenhænge	Eleven viser forståelse af, hvad grundlæggende fagudtryk betyder, og kan forstå meningen af disse, når de anvendes i konkrete sammenhænge. <i>Undervisningen:</i> Læreren har fokus på, at der anvendes korrekte fagudtryk, når der forklares og uddeles opgaver, så det bliver en naturlig del af hverdagen på værkstedet.
Eleven har grundlæggende kendskab til de mest basale arbejdsmetoder, materialer og sikkerhedsforanstaltninger	Eleven viser grundlæggende kendskab til basale arbejdsmetoder, materialer og sikkerhedsforanstaltninger i det daglige arbejde, og eleven begynder at gøre brug af de opnåede kompetencer som en naturlig del af sin læring på værkstedet. Elevens kendskab til arbejdsmetoder og materialer kan eksempelvis komme til udtryk i forbindelse med arbejde ud fra en serviceplan, dækmontering og kosmetisk klargøring, hvor der bruges materialer til udførelsen. Sikkerhedsforanstaltninger handler eksempelvis om korrekt anvendelse af lift, korrekt anvendelse af el- og luftværktøj og korrekt anvendelse af sikkerhedsbeklædning.

FGU-niveau 2 – Konkretisering af udvalgte bedømmelseskriterier

Kriterier	Konkretisering
Eleven kan udarbejde produkter eller dele af produkter af en nogenlunde kvalitet og kan diskutere resultaterne af sit arbejde, herunder komme med forslag til forbedringer og korrektioner	Eleven kan udarbejde produkter af den påkrævede kvalitet. Eleven kan indgå i en dialog med læreren om kvaliteten af sit arbejde samt komme med forslag til evt. forbedringer og korrektioner. Eleven har opnået begyndende rutine i de mest basale arbejdsmetoder og kan under opsyn fra læreren udføre de valgte/uddelegerede opgaver.
Eleven kan med begyndende selvstændighed tage ansvar for arbejdsprocesser (herunder	Eleven udviser begyndende selvstændighed med hensyn til at tage det ansvar for arbejdsprocesser, som kræves for at løse opgaverne. Eleven viser en vis rutinemæssig forståelse af opgaveløsningens processer og kan i dialog med læreren byde ind med ændringsforslag, som giver mulighed for at afprøve andre arbejdsprocesser. Eksempelvis kan eleven begynde at vise nye elever, hvordan et servicetjek

Kriterier	Konkretisering
grupperarbejde) til produktion/service	udføres, hvordan man monterer dæk på en fælg, eller hvordan man skifter olie på en motor.

3. Afsluttende prøve

I motor og mekanik skal institutionen vælge én af to mulige prøveformer:

1. Portfolioprøve
2. Praktisk prøve på én arbejdsdag.

Fagbilaget for motor og mekanik beskriver de overordnede rammer for begge prøveformer. Derudover skal man tage stilling til en række forhold, når man som lærer planlægger og gennemfører en konkret prøve i motor og mekanik. Det er for at sikre, at eleverne er klar over, hvordan prøven foregår, og hvordan de bliver bedømt, og for at sikre, at man kan gennemføre en sikker og fair prøve. Derfor skal man som lærer på forhånd tage stilling til og skabe klarhed over de forhold, der har betydning for prøvens gennemførelse.

Prøvens fokus

En prøve vil altid have karakter af en stikprøve, da det sjældent vil være muligt at afprøve eleven i alle undervisningens mål. Det vil sige, at en prøve aldrig kan afprøve alle de mål, som eleven skal have nået gennem deltagelse i undervisningen. Derfor er det vigtigt at beslutte, hvad prøvens faglige fokus skal være. Valget af fagligt fokus er først og fremmest et spørgsmål om væsentlighed og prioritering. De faglige mål, som eleven skal bedømmes ud fra ved prøven, skal være væsentlige og centrale for bedømmelsen af elevens kompetencer i motor og mekanik. Til væsentlighed hører også, at målene er egnede i sammenhæng med prøven, det vil sige, at prøven skal være udformet, så den giver et godt grundlag for at bedømme de kompetencer, der sigtes mod.

Portfoliopróven

Selvom det sjældent vil være muligt at afprøve eleven i alle det faglige temas mål, skal man være særligt opmærksom på, at elevens præsentationsportfolio får et indhold, der afspejler elevens kompetencer i forhold til flest mulige af målene. Derfor bliver lærerens vejledning af eleven helt central, når der

arbejdes med udvælgelse og klargøring af materiale til portfolioen. Præsentationsportfolioen skal udarbejdes i en proces, hvor læreren vejleder eleven, så portfolioen får et fokus, som rammer det faglige temas væsentligste mål.

Den praktiske prøve

At udforme en god praktisk prøve forudsætter et sikkert fagligt blik for, hvordan målene kan bringes i spil i prøvesammenhæng. Her bliver valget af eksaminationsgrundlag, det vil sige den udarbejdede praktiske opgave, der eksamineres ud fra, og valget af bedømmelsesgrundlag, det vil sige de produkter, processer eller præstationer, der bedømmes ud fra, helt afgørende.

Rammerne for prøven

Den valgte prøveform på FGU-institutionen skal beskrives helt konkret, og den faglige kontekst skal være synlig i prøvebeskrivelsen. Det er vigtigt at forholde sig til prøvens rammer, herunder faserne *før prøven*, *under prøven* og *efter prøven*. Bilag 1 indeholder en tjekliste, som institutionen kan anvende til at sikre, at der er taget stilling til en række centrale forhold med væsentlig betydning for prøvens planlægning og gennemførelse. Institutionen skal kunne dokumentere beskrivelsen af prøven, så den kan formidles til censor og til lærerne på FGU-institutionen.

3.1 Eksaminationsgrundlag

Eksaminationsgrundlaget er det faglige stof eller materiale, der eksamineres ud fra, og som skal gøre det muligt for eksaminanden at demonstrere de opnåede kompetencer – eksaminationsgrundlaget er ”det, man taler med eleven om”.

- Ved *portfoliopróven* er eksaminationsgrundlaget eksaminandens præsentationsportfolio.
- Ved den *praktiske prøve på én arbejdsdag* er eksaminationsgrundlaget den praktiske opgave, som eksaminanden får stillet.

Eksaminationsgrundlaget skal give eksaminator og censor mulighed for at iagttage elevens arbejde, indgå i dialog med eleven og stille spørgsmål, som aktiverer og udfordrer elevens kompetencer. For eleven skal eksaminationsgrundlaget give mulighed for at vise praktiske kompetencer, besvare spørgsmål, forklare og argumentere. Eksaminationsgrundlaget skal overvejes grundigt, og det er vigtigt at tage stilling til følgende:

- Giver det valgte eksaminationsgrundlag gode muligheder for at bringe de faglige mål, som eleven skal bedømmes ud fra, i spil?
- Hvordan tilgodeses undervisningens mål om viden, færdigheder og kompetencer i eksaminationsgrundlaget og den praktiske udformning af grundlaget?
- Er der en klar sammenhæng med det, som eleven kender fra undervisningen?
- Er der i eksaminationsgrundlaget taget højde for de fysiske rammer, som prøven foregår inden for?
- Giver eksaminationsgrundlaget lige muligheder for alle elever?

Portfoliopróven

Præsentationsportfolioens indhold opbygges på baggrund af undervisningens indhold – eksempelvis med afsæt i et værksted, hvor eleven har arbejdet, et projekt, som eleven har gennemført, eller et konkret job, som eleven har haft, i forbindelse med undervisningen. Elevens praktiske erfaringer med konkrete produktioner, salg og kundegrupper samt elevens refleksioner i tilknytning hertil vil eksempelvis være relevante at dokumentere i portfolioen.

At vejlede eleven forudsætter derfor et sikkert fagligt blik for, hvordan eleven bedst vejledes under arbejdet med sin præsentationsportfolio, og hvordan målene kan bringes i spil ved den efterfølgende eksamination.

I motor og mekanik kan en præsentationsportfolio indeholde billeder fra tidligere udført servicearbejde, hjulskifte, skift af undervognskomponenter, bremseudskiftning, kosmetisk klargøring osv.

Det er en god ide, hvis præsentationsportfolioen indeholder et varieret udsnit af de opgaver, som eleven har udført gennem sin tid på værkstedet, så den giver et godt indblik i elevens faglige niveau og formåen samt giver et godt grundlag for en uddybende snak mellem elev, lærer og censor.

Den praktiske prøve

Den praktiske prøve gennemføres på én dag, hvor både eksaminator og censor er til stede. Det giver god mulighed for at bedømme eleven med hensyn til både proces og produkt. Prøven kan eksempelvis bygge på en opgave, hvor der stilles krav om planlægning og udførelse af et servicetjek på en personvogn, eller en opgave med udskiftning af enkelte undervognskomponenter. Ved at stille en række krav til proces og produkt kan det sikres, at de væsentligste faglige mål bringes i spil under prøven.

3.2 Bedømmelsesgrundlag

Det er afgørende at skelne mellem eksaminationsgrundlaget og bedømmelsesgrundlaget. Kort sagt er eksaminationsgrundlaget det, der eksamineres ud fra, og bedømmelsesgrundlaget er det produkt, den proces eller den præstation, der bedømmes.

- Ved *portfoliopróven* er bedømmelsesgrundlaget eksaminandens præsentationsportfolio og mundtlige præstation, herunder den faglige dialog under eksaminationen.
- Ved den *praktiske prøve på én arbejdsdag* er bedømmelsesgrundlaget det produkt, der er fremstillet i løbet af prøvedagen, dets kvalitet, arbejdsprocessen, metodikken samt den faglige dialog i løbet af prøvedagen.

Eksempelvis kan eleven til portfoliopróven have udført et servicetjek på en bil som en del af sin præsentationsportfolio, og heri tager eksaminationen sit udgangspunkt. Servicetjekket danner grundlag for dialogen med eleven – ”det, man taler med eleven om” – og det er både elevens mundtlige præstation og præsentationsportfolioen, som tæller med i bedømmelsen af eleven.

I begge prøveformer, *den praktiske prøve på én arbejdsdag* og *portfoliopróven*, indgår flere dele i bedømmelsen, fx et produkt/en proces og elevens mundtlige præstation, og det kan derfor være relevant, at institutionen (lederen/lærerne) fastsætter bestemmelser om, hvad der tæller med hvilken vægt i forbindelse med bedømmelsen.

Tillægger institutionen prøveelementer forskellig vægt, er det vigtigt at være opmærksom på at give eleven gode muligheder for at vise det, som er højt vægtet, evt. også i forbindelse med den tid, der afsættes til et højt vægtet element. Dog skal der i alle tilfælde anvendes et fagligt skøn og foretages en helhedsvurdering af elevens præstation. Eksaminator, censor og eleven skal alle være klar over, hvad der tæller med ved bedømmelsen – og med hvilken vægt.

Bedømmelsen skal foregå på baggrund af elevens præstation og vurderingen af, hvordan den matcher bedømmelseskriterierne. Den dygtige elev skal have mulighed for at kunne præstere på topniveau, og den mindre dygtige elev skal have mulighed for at kunne bevise, at præstationen netop er bestået.

Bedømmelsen – og begrundelsen herfor – kræver en god forståelse af bedømmelseskriterierne, og at bedømmerne er enige om, hvad der er væsentlige og mindre væsentlige styrker og mangler ved en elevs præstation. Derfor er det afgørende at fastsætte og være enige om prøvens bedømmelseskriterier.

3.3 Bedømmelseskriterier

Bedømmelsen er en vurdering af, i hvilken grad elevens præstation lever op til de faglige mål.

Bedømmelseskriterierne er det, eksaminator og censor lægger vægt på i bedømmelsen, og der skal være en tydelig sammenhæng mellem prøvens mål og bedømmelseskriterierne. I forbindelse med bedømmelsen skal der være formuleret bedømmelseskriterier, som sikrer, at eksaminator og censor fokuserer på det samme ved elevens præstation. Ellers kan bedømmelsen blive tilfældig, og der kan opstå store uenigheder mellem eksaminator og censor om, hvad der er vigtigt, og hvad der ikke er vigtigt. Bedømmelseskriterierne skal med andre ord sikre, at det, som eksaminator og censor ser på/lytter efter, er det samme.

Bedømmelseskriterierne skal bidrage til at fastholde det faglige fokus i forbindelse med prøven og sikre, at det er de væsentligste faglige mål, der bedømmes ud fra. Samtidig er det vigtigt, at bedømmerne bruger deres professionelle faglighed til at vurdere elevens præstation, så bedømmelsen bliver foretaget ud fra en helhedsvurdering af de elementer, der indgår i prøven.

Bedømmelseskriterierne skal være fastsat af den prøveafholdende institution, og eleverne og censor skal være orienteret om dem. Kriterierne skal tage udgangspunkt i de kriterier, der er fastsat i fagbilaget, og skal være konkretiseret med henblik på den aktuelle prøve. Den prøveafholdende institution har både retten og pligten til at fastsætte og konkretisere den enkelte prøves bedømmelseskriterier, og eksaminator og censor skal bedømme ud fra de fastsatte kriterier.

Med dette udgangspunkt er det væsentlig, at man i forbindelse med prøveplanlægningen overvejer følgende:

- Hvordan er sammenhængen mellem prøvens fokus, bedømmelsesgrundlaget og bedømmelseskriterierne?
- Hvordan kan bedømmelseskriterierne beskrives så enkelt og forståeligt som muligt?
- Hvordan forklares kriterierne for eleverne?
- Er censor informeret om bedømmelseskriterierne?

Nedenfor gives eksempler på, hvordan bedømmelseskriterierne kan konkretiseres yderligere.

Eksempler på kriterier for *den praktiske prøve på én arbejdsdag*

Kriterier	Konkretisering
At kvaliteten af det praktiske produkt/serviceydelse lever op til den stillede opgaves krav	Elevens praktiske produkt/serviceydelse skal leveres med en kvalitet, så det vurderes, at produktet/ydelsen kan sælges til en ekstern kunde, og som opfylder de sikkerhedsmæssige krav samt miljøforskrifterne.
At eksaminanden kan vise basal viden om metoder og normer inden for fagtemaet	Eleven viser, at han/hun har opnået basal viden om metoder og normer, der anvendes inden for motor og mekanik. Eksempelvis kan eleven vise basal viden om samlemetoder og reparationsmetoder, samt hvilke kvalitetsnormer der anvendes af de forskellige producenter.
At eksaminanden kan anvende korrekt fagsprog i sin kommunikation med eksaminator og censor	Eleven viser færdigheder i anvendelse af korrekt fagsprog under kommunikationen med eksaminator og censor. Eksempelvis skal eleven kunne anvende de korrekte navne på komponenter på bilen og korrekte navne på anvendt værktøj og materialer.

Eksempler på kriterier for *portfolioprøven*

Kriterier	Konkretisering
At eksaminandens præsentationsportfolio indeholder relevant og tilstrækkelig dokumentation af de valgte produktioner/processer	Præsentationsportfolioen indeholder relevant og tilstrækkelig dokumentation af de valgte produktioner/processer. Under prøven spørges der ind til portfolioens indhold, og eleven får mulighed for at give uddybende forklaringer til dokumentationens faglige indhold.
At eksaminanden kan forklare de særlige faglige udfordringer i de beskrevne arbejdsprocesser	Eleven forklarer ud fra sin præsentationsportfolio, hvilke faglige udfordringer i arbejdsprocessen eleven har valgt at udarbejde sin portfolio ud fra. Eleven kan reflektere over, om opgaven kunne være løst anderledes.

4. Eksempler på prøver

4.1 Eksempel på en praktisk prøve på én arbejdsdag

En lille gruppe elever skal til prøve i motor og mekanik på den samme dag. Det er valgt, at eleverne skal arbejde hver for sig i dette eksempel på en praktisk prøve. Fagbilaget giver også mulighed for at eleverne kan arbejde sammen.

Ved eksamensdagens start trækker den enkelte elev i dette tilfælde en opgave, som læreren har udvalgt. Eleven får anvist en plads i værkstedet med det værktøj, der skal bruges til at løse opgaven. Det sikres, at der er plads til, at lærer og censor kan observere i baggrunden.

Eleven har trukket opgaven omhandlende udmåling og udskiftning af bremseskiver på en personvogn:

Eleven får stillet en personvogn til rådighed, som skal anvendes til dagens opgave for eleven. Eleven begynder med at planlægge dagens opgave, og på baggrund af elevens udmålinger på bremserne aftales det mellem lærer, censor og elev, hvilke reparationer der skal udføres. Eleven bestiller reservedele hos læreren og får udleveret de dele, som kræves for at udføre opgaven som planlagt. Eleven udfører herefter opgaven som aftalt. Lærer og censor observerer og spørger løbende ind til processerne, og eleven får mulighed for at forklare, hvilke arbejdsprocesser han/hun anvender til at løse opgaven.

Når dagens opgave er løst, rydder eleven pænt op efter sig selv, så arbejdspladsen er klar til at blive anvendt igen til andre opgaver.

Læreren og censor trækker sig herefter tilbage og voterer. De meddeler eleven, om han/hun har bestået, og giver en kort evaluering af elevens arbejdsproces/præstation sammen med bedømmelsen.

Under eksamen skal der sikres vante rammer for eleven. Eleven skal tidligere have prøvet den type arbejde, som opgaven kræver. Eksamen skal foregå i kendte omgivelser og være tilrettelagt således, at der ikke bliver kamp mellem eleverne om brug af dækapparat, lifte eller andre redskaber. Eksamen tilrettelægges ud fra, hvor mange elever der skal op, og hvilke udfordringer de fysiske rammer tilbyder.

4.2 Eksempel på en portfolioprøve

En elev har i to år gået på det faglige tema motor og mekanik. Han har gennem de to år arbejdet med sin arbejdsportfolio, hvori han har dokumenteret, hvad han har lavet, og hvilke metoder og teorier han

har brugt, og desuden har han evalueret dette. Eleven har gennem sit forløb fx anvendt Microsoft OneNote, da det kan understøtte tekst, billeder, PowerPoint-præsentationer, videoklip osv. Hans noter har igennem de 2 år både været styret af læreropgaver og egen styring af hvad og hvordan, han har ønsket at formidle sit arbejde.

Før prøven

Læreren

Læreren udleverer i forbindelse med offentliggørelsen af eksamensdatoen et dokument til eleven, hvor processen frem mod prøven er beskrevet detaljeret. Læreren igangsætter i dette tilfælde forløbet med præsentationsportfolioen, fire uger før prøven afholdes. Der afsættes to uger til at arbejde med præsentationsportfolioen.

I løbet af de fire uger, der er afsat til præsentationsportfolioen, fungerer læreren som vejleder. Der vejledes om prøvens fokuspunkter samt om udvælgelsen af de kompetencer og/eller teorier, eleven skal fremlægge for bedst at kunne vise sine opnåede kompetencer indenfor læringsmålene i motor og mekanik. Endelig vejledes eleven også, om hvordan han bedst kan kvalificere sine produkter til præsentationsportfolioen. Hver elev har som minimum to individuelle vejledningssamtaler af 30 minutters varighed.

Læreren indsamler og sender præsentationsportfolioerne til censor 14 dage før prøven.

Eleven

Eleven vælger i dialog med sin lærer indholdet af sin præsentationsportfolio. Eleven udvælger det indhold, som bedst viser de opnåede kompetencer. Det kan være en opgave, der er gennemført som en del af undervisningen, eller et konkret projekt, eleven har arbejdet med gennem en længere periode.

Under vejledning vælger eleven fire-fem forskellige opgaver og metoder fra sin arbejdsportfolio til sin præsentationsportfolio, som han ønsker at anvende til at vise de kompetencer, han har tillært sig gennem sit forløb i FGU, og som viser, at han kan løse forskellige opgaver på et værksted.

Eleven udvælger følgende punkter:

- Viden om servicearbejde: Eleven viser, at han har viden om de gængse opgaver, som skal løses ved et servicetjek.

- Yde god service: Eleven viser et praktisk eksempel, hvor han har ydet en god service til nogle kunder i forbindelse med reparation af en bil. Dette gøres med en kort beskrivelse og billeder, som viser sammenhængen.
- Have viden om sikkerheden på et værksted: Eleven fremviser i sin præsentationsportfolio, hvilke sikkerhedsforanstaltninger og hvilket sikkerhedsudstyr der anvendes på værkstedet. Dette kan gøres med en kort beskrivelse samt billeder/videoer, som underbygger forklaringen.
- Udarbejde en faktura: Eleven viser et eksempel på en faktura, som han har udarbejdet i forbindelse med reparation af en bil.

Når eleven vurderer, at han er færdig, afleverer han sin præsentationsportfolio til sin lærer.

Censor modtager elevens præsentationsportfolio 14 dage før prøven.

Under og efter prøven

Læreren har forberedt et trygt eksamensmiljø for eleven og censor. Prøven foregår på værkstedet, så eleven kan supplere sin beskrivelse af præsentationsportfolioen med at vise eksempler på fx sikkerhedsforanstaltninger i værkstedet. Eleven fremlægger sin præsentationsportfolio mm. på maksimum ti minutter, og herefter indledes en samtale med læreren og censor. Læreren og censor stiller spørgsmål undervejs i samtalen. Efter ca. 15 minutter slutter elevens oplæg og samtalen med eleven, og læreren og censor voterer. Ved voteringen lægger censor ud. Ved uenighed har censor det afgørende ord, jf. karakterbekendtgørelsens bestemmelser.

Bilag: Guide til god praksis ved prøveafholdelse i faget

Den nedenstående tjekliste anvendes til prøveplanlægningen. Ikke alle punkter vil være lige relevante ved alle prøver – det afhænger af den konkrete prøves form og kontekst. Det er en god ide at skrive de vigtigste beslutninger om prøven ned, så de kan deles med censor og mellem lærerne på FGU-institutionen.

<i>Før prøven</i>	
Hvad skal prøvens fokus være?	
Hvad skal bedømmelseskriterierne være?	
Skal der være tale om en individuel prøve eller en gruppeprøve?	
Ved gruppeprøve: Hvor mange elever er der i gruppen (NB: Husk at følge antallet i fagbilaget), og hvordan skal de samarbejde?	
Hvordan udarbejdes eksaminationsgrundlaget?	
Er der særlige krav til eleverne for at kunne deltage i prøven? Skal læreren godkende elevarbejde, der skal indgå som eksaminationsgrundlag?	
Hvornår starter prøven? Udarbejder eleverne noget i undervisningen, som de medbringer til prøven? Eller starter prøven med udlevering af en opgave, som skal løses samme dag?	
Tidsrammen for prøven: Er der forberedelse, og hvad er rammerne for denne?	
Er der særlige krav til, hvilke fysiske rammer prøven skal foregå inden for?	
Hvilke hjælpemidler har eleverne til rådighed?	
Er der nogle elever, der skal have særlige prøvevilkår?	
Skal der være en tidsplan for elevernes arbejde på dagen?	
Hvor mange elever kan være til prøve samtidig?	
Hvordan informeres censor, og hvad skal censor informeres om?	
Hvordan sendes der materiale til censor (hvis materialet indgår som bedømmelsesgrundlag)?	
Hvilke praktiske informationer skal censor have?	

Hvordan forberedes eleverne til prøven – undervejs og i den sidste afsluttende fase af undervisningen?	
<i>Under prøven</i>	
Hvem er den prøveansvarlige, som kan tilkaldes i problematiske situationer?	
Læreren er eksaminator, men hvad er censors rolle?	
Hvordan skal kommunikationen med eleverne være?	
Hvordan skabes der en god og tryk prøvesituation?	
Hvordan får eleverne de bedste muligheder for at vise, hvad de kan?	
Hvad skal eksaminator og censor iagttage?	
Hvordan holder eksaminator og censor styr på iagttagelser og vurderinger af den enkelte elev – anvendes der skemaer eller andre værktøjer?	
Hvordan sikres det, at eleverne får de samme (ens) muligheder under prøven?	
<i>Efter prøven</i>	
Hvornår og hvordan vurderes der?	
Hvordan meddeles bedømmelsen til eleverne?	
Hvordan håndteres uenighed om bedømmelsen?	
Hvem tager sig af elever, der ikke består?	
Hvem oplyser om muligheden for omprøve?	
Hvordan udformes, underskrives og afleveres karakterlister?	
Hvilke erfaringer gav prøvens udformning?	
Giver disse erfaringer anledning til ændringer i prøvetilrettelæggelsen og prøveafholdelsen?	